

INSTRUMENTUL DE SPRIJIN AL FERMIERILOR AFECTAȚI DE PIERDERI ALE PRODUȚIEI AGRICOLE

Urmare schimbărilor climatice cu care se confruntă tot mai des fermierii europeni și implicit fermierii români, Comisia Europeană a adoptat reglementări astfel încât aceștia să poată beneficia de protecție pentru pierderile de producție rezultate în astfel de situații.

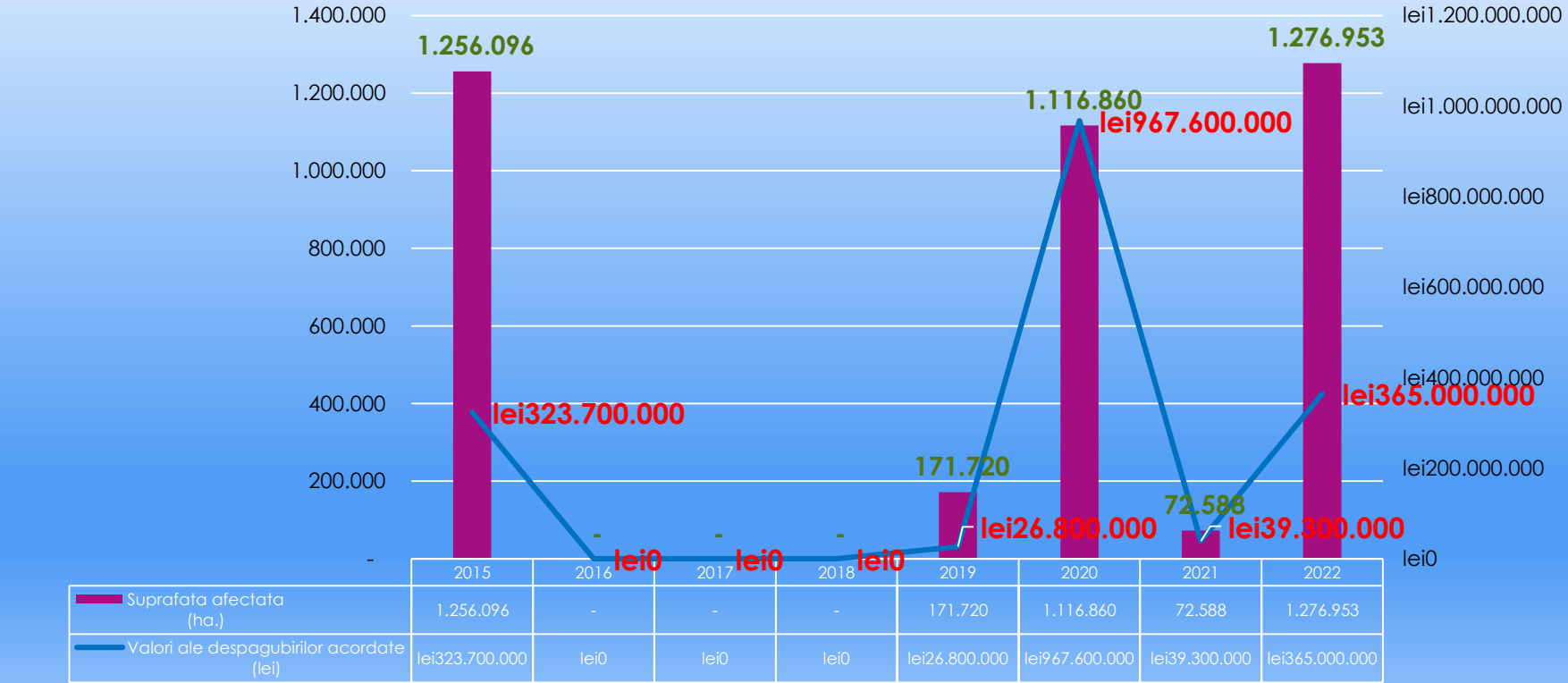
Concept

SCURT ISTORIC:

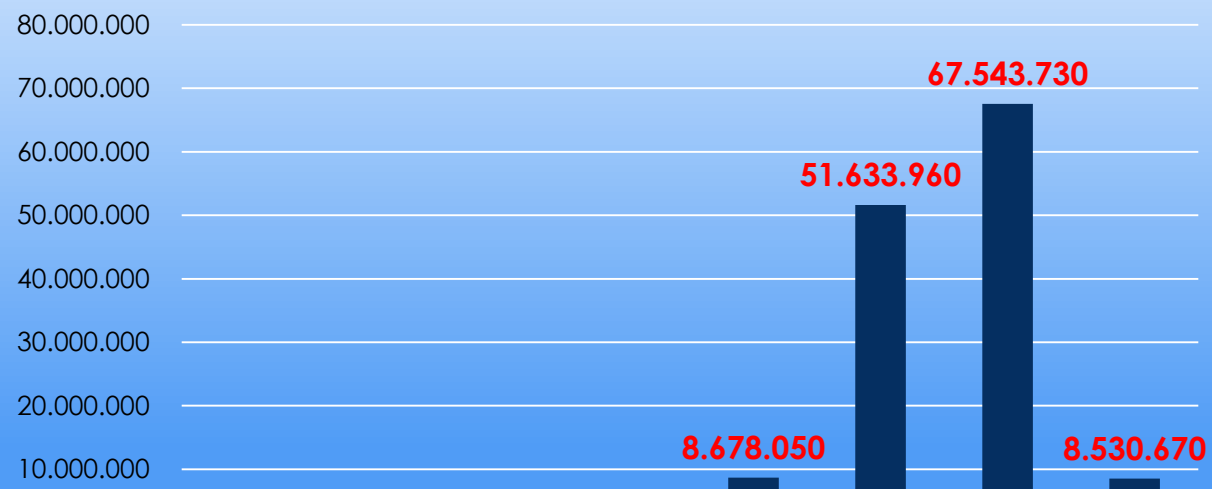
- ▶ Schimbările climatice au fost în atenția Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale (MADR) și în perioada de programare precedentă. Din acest considerent, prin Programul Național de Dezvoltare Rurală 2014-2020 (PNDR) a fost alocată suma de 200 mil. euro pentru gestionarea riscurilor, mai exact pentru o submăsură destinată înființării fondurilor mutuale în sectorul agricol.
- ▶ În acest scop, a fost elaborată *Legea nr. 2/2014 pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 64/2013 privind înființarea și acreditarea fondurilor mutuale pentru gestionarea riscurilor în agricultură și acordarea de compensații financiare membrilor pentru pierderile economice cauzate de boli ale animalelor, ale plantelor sau de un incident de mediu împreună cu normele metodologice de punere în aplicare.*
- ▶ Cu toate acestea, mecanismul nu a fost implementat și ca urmare sprijinul acordat pentru pagubele produse de fenomene climatice a rămas preponderent pe seama surselor de la bugetul de stat.
- ▶ În aceste condiții, sumele prevăzute în PNDR pentru înființarea fondurilor mutuale au fost redistribuite și a fost elaborată submăsura care oferă sprijin prin subvenționarea parțială a primelor de asigurare încheiate de fermieri cu societățile de asigurare, scopul fiind de a crește accesibilitatea polițelor de asigurare pentru fermieri dar și de a stimula apetitul de risc pentru acest sector în rândul societăților de asigurare.
- ▶ Chiar și în aceste condiții, pentru fenomenele climatice produse în ultimii 7 ani, de la bugetul de stat s-au plătit 1.722,4 mil. lei, echivalentul a 352 mil. euro. Suplimentar, prin PNDR, începând cu anul 2019 s-au plătit 25,8 mil. euro pentru subvenționarea primelor de asigurare.

Situația în evoluție pe ani a plăților efectuate pentru calamități de la bugetul de stat, respectiv pentru polițe de asigurare din fonduri europene prin PNDR

Valorile despagubirilor (lei) acordate pentru suprafețele calamitate (ha.)

Contributii la primele de asigurare platite fermierilor prin PNDR (lei)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Decizii de finantare platite integral (lei)	-	-	-	-	8.678.050	51.633.960	67.543.730	8.530.670

* pentru anul 2022 suma reprezintă plăți parțiale, până la data de 9 decembrie, sesiunea de depunere a cererilor de finanțare pentru sM. 17.1 fiind în derulare până la data de 16 decembrie a.c.

SITUAȚIA ACTUALĂ:

REGULAMENTUL (UE) 2021/2115 AL PARLAMENTULUI EUROPEAN
ȘI AL CONSILIULUI din 2 decembrie 2021
de stabilire a normelor privind sprijinul pentru planurile strategice care urmează a fi elaborate de statele membre în cadrul politicii agricole comune (planurile strategice PAC) și finanțate de Fondul european de garantare agricolă (FEGA) și de Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR)

Având în vedere că impactul fenomenelor climatice înregistrat în nivelul producțiilor agricole este în creștere, Comisia Europeană a inclus noi prevederi specifice cu privire la gestionarea riscurilor în agricultură.

Articolul 69

Tipuri de intervenții pentru dezvoltarea rurală

Tipurile de intervenții în temeiul prezentului capitol constau în plăți sau sprijin în domeniile următoare:

- (a) angajamente în materie de mediu și de climă și alte angajamente în materie de gestionare;
- (b) constrângeri naturale sau alte constrângeri specifice anumitor zone;
- (c) dezavantaje specifice anumitor zone, generate de anumite cerințe obligatorii;
- (d) investiții, inclusiv investiții în irigații;
- (e) instalarea tinerilor fermieri și a noilor fermieri și înființarea de întreprinderi rurale;
- (f) **instrumente de gestionare a riscurilor**;
- (g) cooperare;
- (h) schimburi de cunoștințe și diseminarea informațiilor.

Articolul 76

Instrumente de gestionare a riscurilor

- (1) Statele membre pot acorda sprijin pentru instrumente de gestionare a riscurilor în condițiile prevăzute în prezentul articol și specificate mai în detaliu în planurile lor strategice PAC.
 - (2) Sprijinul în temeiul prezentului articol poate fi acordat pentru promovarea instrumentelor de gestionare a riscurilor care îi ajută pe fermierii activi să gestioneze riscurile aferente producției și veniturilor legate de activitatea lor agricolă pe care nu le pot controla și care contribuie la îndeplinirea unuia sau mai multora dintre obiectivele specifice prevăzute la articolul 6 alineatele (1) și (2).
 - (3) Statele membre pot acorda sprijin, în concordanță cu evaluarea lor privind nevoile pe care le au, pentru diferite tipuri de instrumente de gestionare a riscurilor, inclusiv instrumente de stabilizare a veniturilor, și, în special:
 - (a) contribuții financiare la plata primelor din cadrul sistemelor de asigurare;
 - (b) contribuții financiare la fondurile mutuale, inclusiv pentru costul administrativ aferent instituirii acestora.
 - (4) Atunci când acordă sprijinul menționat la alineatul (3), statele membre stabilesc următoarele condiții de eligibilitate:
 - (a) tipurile și acoperirea instrumentelor de gestionare a riscurilor eligibile;
 - (b) metodologia de calculare a pierderilor și factorii declanșatori pentru compensare;
 - (c) normele referitoare la constituirea și gestionarea fondurilor mutuale și, dacă este cazul, a altor instrumente de gestionare a riscurilor eligibile.
 - (5) Statele membre se asigură că se acordă sprijin doar pentru acoperirea pierderilor care depășesc un prag de cel puțin 20 % din producția medie anuală a fermierului sau din venitul mediu anual al fermierului din perioada de trei ani anterioară sau din media pe trei ani bazată pe cei cinci ani precedenți, cu excepția celei mai mari și a celei mai mici dintre valori. Instrumentele sectoriale de gestionare a riscurilor legate de producție calculează pierderile fie la nivel de exploatație, fie la nivelul activității exploatației în sectorul respectiv.
- Statele membre pot acorda sprijin sub formă de finanțare a capitalului circulant separat în cadrul instrumentelor financiare menționate la articolul 80 alineatul (3) pentru compensarea pierderilor menționate la primul paragraf din prezentul alineat în cazul fermierilor care nu participă la un instrument de gestionare a riscurilor.
- (6) Statele membre limitează sprijinul la una sau mai multe rate care nu depășesc 70 % din costurile eligibile. Prezentul alineat nu se aplică contribuțiilor menționate la articolul 19.
 - (7) Statele membre se asigură că se evită supracompensarea ca urmare a combinării intervențiilor prevăzute la prezentul articol cu alte sisteme publice sau private de gestionare a riscurilor.

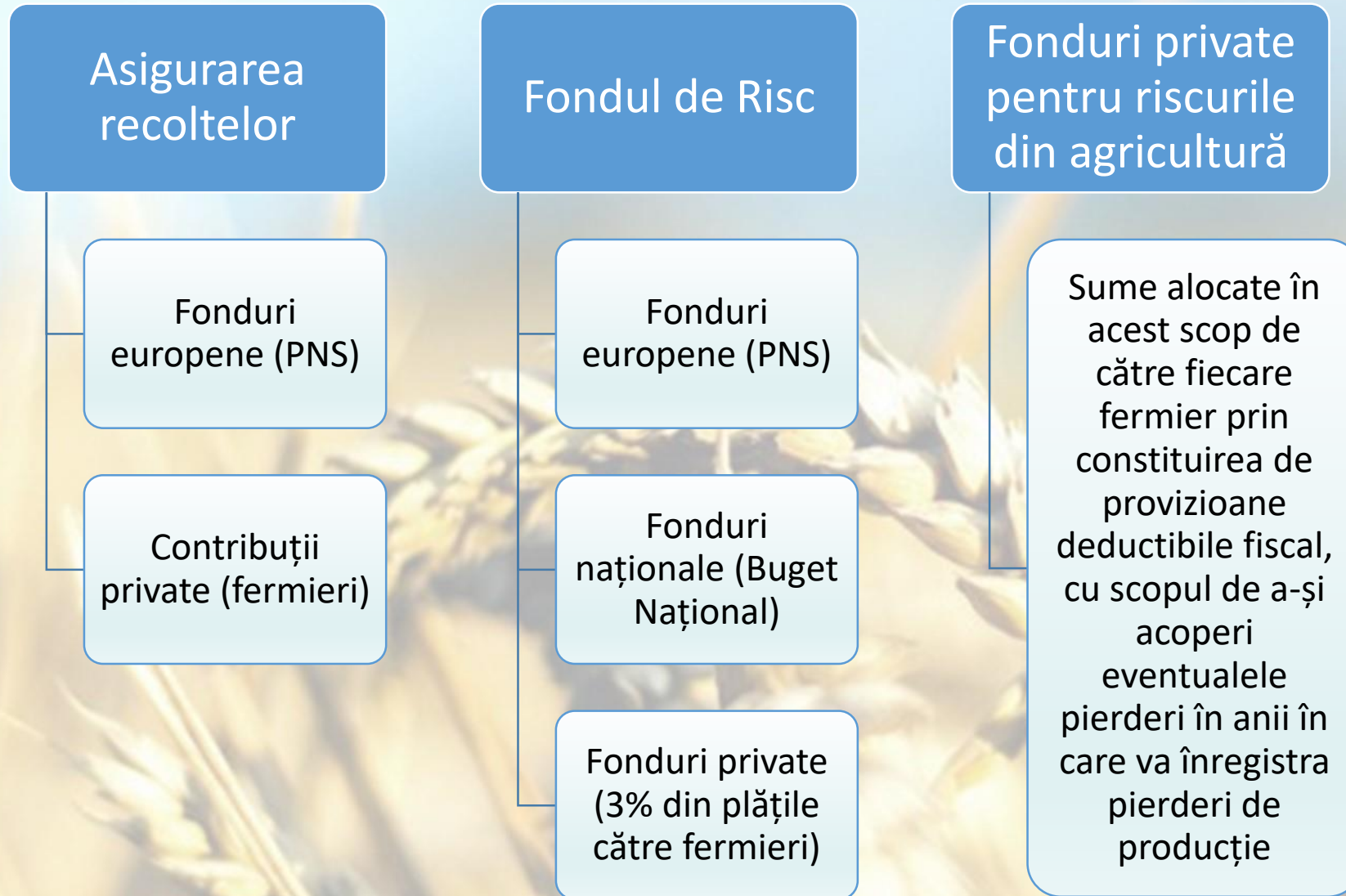
PREVEDERI PNS 2023 - 2027:

Având în vedere dificultățile privind prognozarea și includerea pierderilor generate de fenomenele climatice în prevederile bugetare anuale, cat si pentru evitarea unui efort bugetar semnificativ, MADR, în baza art. 76 din Reg. UE 2115/2021, a prevăzut în Planul Național Strategic 2023-2027 **două forme de sprijin în sumă totală de 391,4 milioane euro**, astfel:

- A. 24,1 milioane euro, sprijin acordat fermierilor pentru subvenționarea primelor de asigurare
- B. 367,3 milioane euro, sprijin acordat fermierilor afectați de pierderi ale producției agricole ca urmare a fenomenelor climatice nefavorabile, constituit din:
 - a. procent de 3% din plățile directe anuale cuvenite fermierilor în perioada 2023-2027 de până la 293,5 milioane euro;
 - b. contribuția FEADR în sumă totală de 62,4 milioane euro;
 - c. contribuția de la bugetul național în sumă de 11,5 milioane euro.

Această ultima alocare vizează implementarea intervenției DR-32 *Instrumentul de sprijin al fermierilor afectați de pierderi ale producției agricole* din cadrul PNS și degrevarea bugetului de stat de viitoare obligații financiare către fermieri, rezultate în cazul fenomenelor de calamitare a producției agricole.

SCHEMA DE FINANȚARE A RISCURILOR DIN AGRICULTURĂ

Strategia dezvoltării și implementării *"Instrumentului de sprijin al fermierilor afectați de pierderi ale producției agricole"*

Scop: O mai bună diseminare a asigurării culturilor agricole și o legislație nouă pentru managementul riscurilor în agricultură

Principii: Asigurarea durabilității și rezistenței sistemului economic de producție agricolă la fenomenele climatice negative;

Asigurarea accesului fermierilor la un sistem universal de gestionare a riscurilor climatice.

Efect: Fermierii afectați de fenomene climatice nefavorabile care înregistrează pierderi de producție pot încasa despăgubiri provenind din:

✓ Sumele primite de la societățile de asigurare în temeiul contractelor de asigurare încheiate cu acestea;

✓ Compensații plătite din Fondul de risc constituit pe principii mutualiste și solidaritate națională;

✓ Asigurarea unei distribuții echilibrate a sprijinului între diferiți actori implicați în gestionarea riscurilor climatice în agricultură;

✓ Crearea și distribuirea mai eficientă a produselor de asigurare a recoltelor precum și a mecanismelor de compensare eficientă și complementară;

✓ Posibilitatea, numai în cazul riscurilor climatice "catastrofale", intervenției inclusiv de la bugetul național.

Avantaje:

- implicarea Guvernului pentru sprijinirea asigurărilor în agricultură și înființarea Fondului de risc;
- protejarea bugetului național, care nu va mai fi afectat în mod imprevizibil de cheltuielile generate de pagubele produse în agricultură de fenomenele climatice;
- nivelul de despăgubire este proporțional cu paguba înregistrată;
- permite fermierului să își continue activitatea și să își mențină nivelul veniturilor, asigurând în același timp bancabilitatea acestuia.

Pentru atingerea acestor obiective, instrumentul de sprijin va face obiectul unui act normativ care va reglementa înființarea **Comitetului de Gestionare a Riscurilor și a Fondului de risc din agricultură** cu scopul declarat, rezultat din necesitatea recunoașterii oficiale a fenomenului climatic și determinării gradului de afectare a culturii de către o autoritate competentă pe bază de informații digitalizate.

Entități implicate (membri ai Comitetului de Gestionare a Riscurilor din agricultură):

- ▶ Comitetul va avea reprezentativitate la nivel central și la nivel local prin implicarea atât a autorităților cât și a asociațiilor de fermieri prin reprezentanți desemnați ale acestora:
- ▶ la nivel central:
 - ▶ Administrația Națională Meteorologică
 - ▶ Ministerul Afacerilor Interne
 - ▶ MADR: AM PNS, DGPA, DGBFFE, APIA, AFIR
 - ▶ asociații reprezentative ale fermierilor
- ▶ la nivel local:
 - ▶ prefect/primar
 - ▶ reprezentanți APIA
 - ▶ Direcțiile Agricole Județene
 - ▶ reprezentanți ai fermierilor

Atribuțiile principale ale Comitetului de Gestionare a Riscurilor din agricultură :

- efectuarea demersurilor legale necesare pentru recunoașterea fenomenului climatic incident;
- elaborarea metodologiei de determinare a suprafețelor calamitate, a gradului de afectare a producției, respectiv pierderile totale rezultate pentru fiecare cultură agricolă;
- gestionarea tehnică a exploatațiilor în scopul evaluării și diminuării riscurilor, ținând cont de: istoricul fenomenului, istoricul randamentului raportat la nivel de ferme, culturi, zone, etc., previziuni meteo, etc.
- operaționalizarea Fondului de risc astfel încât să aplice legislația incidentă și să efectueze plățile către fermieri.

Calendarul propus pentru realizarea *Instrumentului de sprijin al fermierilor afectați de pierderi ale producției agricole*

1. Crearea cadrului legislativ pentru înființarea Comitetului de Gestionare a Riscului din agricultură și a Fondului de risc	Trimestrul I 2023
2. Posibilitatea de derulare de către APIA a unei proceduri de achiziție publică pentru realizarea caietului de sarcini pentru elaborarea softului necesar pentru digitalizarea informațiilor privind fenomenele climatice, gradul de afectare a producțiilor agricole precum și a altor aspecte relevante pentru implementarea instrumentului de sprijin	ianuarie 2023
3. Elaborarea legislației pentru stabilirea:	
a. Tipurilor de riscuri eligibile și acoperirea acestora prin instrumentul de sprijin	Trimestrul I 2023
b. Normelor referitoare la constituirea și gestionarea riscurilor eligibile	Trimestrul I 2023
c. Metodologiei de calcul a pierderilor și factorii declanșatori pentru compensarea pierderilor de producție	Trimestrul II 2023
4. Procedura de achiziție publică pentru elaborarea softului necesar APIA pentru digitalizarea sistemului de constatare, autorizarea și plată a despăgubirilor cuvenite fermierului din Fondul de risc	Trimestrul II 2023
5. Testarea sistemului informatic al APIA	Trimestrul III 2023

Calendarul propus pentru realizarea *Instrumentului de sprijin al fermierilor afectați de pierderi ale producției agricole*

6. Demersuri necesare pentru facilitarea implementării instrumentului de sprijin:

- a. Adresă ASF pentru obținerea de informații privind plățile efectuate de societățile de asigurări fermierilor care au beneficiat de asigurare pentru secetă ianuarie 2023
- b. Obținerea de informații de la fermierii înregistrați la APIA privind istoricul producțiilor, date statistice, etc. la depunerea Cererilor de plată
- c. Includerea în Cererea de plată a informării fermierilor cu privire la participarea la Fondul de risc și luarea la cunoștință cu privire la reținerea contribuției aferente ianuarie 2023
- d. Consultări cu Comisia Europeană, DG-Agri pentru clarificarea aplicării anumitor prevederi din Reg. Nr. 2115/2021 februarie - martie 2023
- e. Discuții cu ASF și societățile de asigurare pentru definirea unei polițe de asigurare unitare, în cazul secetei, pentru toate societățile de asigurare februarie 2023
- f. Proceduri de informare a fermierilor cu privire la modul de funcționare a instrumentului de sprijin propus prin PNS – trimestrul II 2023 Trimestrul II - III 2023